

Juhtkiri

Lai tänav kitsaks

Virumaa Teataja

Kui kohalik ei leia teed kesklinna ja siin puudub loomulik igapäevane vilgas elu, siis ega turisti siia ka naljalt ei meelita.

Eks neid Rakvere kesklinna teemalisi ajurünnakuid ole peetud varemgi ja ka natuke kiiksuga ideid välja käidud. Paraku on need suuresti ideedeks jäänudki.

Aastaid räägiti promenaadile moodsa liivakella püstitamisest. See plaan tundub praegu üldse kalevi alla pandud olevat, kuigi promenaadil ja keskväljakul on toimivate ajanäitajatega olukord nagu on. Suhteliselt eklektiliselt reklaame näitav ekraan Tsentrumi fassaadil toimib osaliselt ju ka kellana, aga ajaloolise turuhoone küljes olev ajanäitaja seisab juba pikemat aega. Ka ei räägita enam keskväljakule kavandatud polüfunktsionaalsest hoonest, mida võis näha 1999. aastal Virumaa Teatas avaldatud detailplaneeringul. Turuhoonet käsitlesid arhitektid siis kui linna esindushoonet. Praegu on selles keskväljaku pool üksnes turismiinfo punkt ja enamik majast seisab lihtsalt kasutult tühjana.

Üleüldse on kesklinnas liialt palju tühje hooned ja ka hoonestamata maatükke, mille omanikud on hooletusse jättnud. Kesklinnale omase miljöö loomiseks tuleks neilegi funktsioon leida. Tegelikult pole vahet, kas meil siin on laiad

või kitsad tänavad, Rakvere linn võiks olla rakverlaste oma. Tallinlaste tasuta ühistranspordisüsteemi võib ju kiruda, kuid omal moel pole sel vigagi. Ka Rakvere võiks linlastele lähemale tulla: pakkuda siinsetele inimestele soodsamaid võimalusi sportimiseks, vaba aja veetmiseks. Linn võiks luua siin parema elukeskkonna, et oleks põhjust Rakverre tulla ja siin olla. Inimesed peaks tundma ja tunnetama, et vot siinsetele otsustajatele on elanike heaolu igati oluline.

Kui kohalik ei leia teed kesklinna ja siin puudub loomulik igapäevane vilgas elu, siis ega turisti siia ka naljalt ei meelita. Kui kesklinna tase külastada üksnes selleks, et jalgrattaga poisi juures pilti teha, siis pole vahet, kas tuua turistid keskväljakule bussiga või kallist hinda maksva imepeene rippraadteega – ainuüksi transpordiviisi muutmise nad siia pikemalt peatuma ju ei jää.

Taluturu korraldamist kesklinnas tasuks aga kaaluda.

Juulis rohkemate ürituste linna toomise idee tundub jällegi üsnagi raskesti teostatav – suur osa rakverlastest on siis suve- või maakodus ning neid on palava ilmaga linna meelitada üsna keeruline, sest eks maalgi toimu üht-teist.

Repliik

Vangla taustaga

Eelmise nädala kolmapäeval Tapa erikoolis puhkenud mäss oli nii ulatuslik, et haridusministeerium saatis sinna oma esindaja.

See mäss ei olnud esimene ega jää kardetavalt ka viimaseks. Enamikul neil intsidentidel on ühine nimetaja – organisatorid on mingi aeg vanglas olnud.

Mitu aastat tagasi Tapa erikoolis korraldatud konverentsil leitigi, et Eestis oleks vaja kolmandat astet, mis jääks erikooli ja vangla vahele. Et allumatud või vangla taustaga lapsed ei mõjutaks teisi halvasti. Paraku see mõte konverentsi raamidest ei väljunud.

Haridusministeeriumi esindaja Jürgen Rakasel ei poolda kolmanda astme loomist, sest tänapäeva vanglad on nõukaaegsetega võrreldes tunduvalt tõhusama kontrolli all ja trellide taga veedetud aeg ei mõjutavat enam inimest nii oluliselt.

Mõjutab küll. Vangla taustaga täiskasvanuid ei soovi oma katuse alla ei päevakeskused ega kodutute varjupaigad. Ikka seepärast, et endised vangid elavad juba oma seaduste järgi ja tahavad, et teisedki seda teeks.

TOOMAS HERM

Tegijaid tunnend tegudest

Tas on maakonna tublid tegijad üles tähendatud ning rahvas oma sõna öelnud. Lääne-Viru Omavalitsuste Liit ja maakonnaleht Virumaa Teataja on juba 11 korda korraldanud aasta teo konkurssi, et selgitada välja need, kelle tegemised on pärinud rahva seas kõige suurema poolehoidu.

Samas ei tohi kõrvale heita tõsiasja, et olenemata sellest, kes saavad auväärse tiitli, ei ole teised teod ja tegijad sugugi vähem tähtsad, seda eriti oma konkreetsetes kogukonnas või sihtrühmas.

Mida lõppenud aasta meile suurte tegudena välja tõi? Ka seekord sai esitada aasta teo nominentideks ühis- ja isikutegevusi, ning neid, kelle vahel valida, oli taas väga palju. Ühistegude kategoorias olid esindatud erinevate valdkondade ja erineva mastaabiga teod, olgu neiks siis pingi paigaldamine või hoonete rajamine, söögikoha, baari, spordiklubi või uuendusliku muuseumi ellukutsumine, loomadele pühendatud festivali või spordivõistluste korraldamine.

Võsule püstitati kahele Eesti tuntud mehele – näitleja Mikko Mikiverile ja laulja Georg Otsale – mälestuspink, mis meenutab nende seotust Võsuga ning milleks inspiratsiooni saadi saatest "Iga pink räägib loo". Just Võsul käivitati ka omanäoline elava muusika baar Ukulele, Rakveres avati aga hubane Rohuaia kohvik.

Kindlasti meenusid paljudele Olav Ehala "Lambalaulu" sõnad "... lambad on siin ja lambad on sääl ...", kui ühel möödunud suve päeval oli neid villakandjaid täis kogu

SVEN HÕBEMÄGI
Lääne-Viru Omavalitsuste Liidu tegevdiriكتور

Ei tohi kõrvale heita tõsiasja, et olenemata sellest, kes saavad auväärse tiitli, ei ole teised teod ja tegijad sugugi vähem tähtsad.

Sõmeru alevik. Nimelt toimus seal väga omanäoline festival, kus sadade lammaste keskel korraldati huvitavad üritusi lastele ja täiskasvanutele.

Lõppenud aastal ehitati ka maakonnale olulisi hooned, nagu Rakvere haigla uus öendushooldushoone, mille käigus said uue ilme haigla ümbrus ja haljastus, Aqva konverentsikeskus ja kogukondlikult äärmiselt vajalik Eisma sadam.

Spordis leidis aset nii mõndagi tähelepanu vääritvat. Nimelt toimusid Lääne-Virumaal rattaorienteerumise maailmameistrivõistlused, kus osales üle 300 inimese 26 riigist. Saime taas tutvustada oma maakonda ja näidata, et tuleme toime ka üleilmsete spordivõistluste korraldamisega.

Aasta 2013 oli tähenduslik aasta Rakve-

re võrkpallile. Just sellel aastal loodi uus klubi, mis sai nimeks Rakvere Võrkpalliklubi ning mille eesmärgiks seati kunagiste võrkpalli hiilgeaegade taastamine. Lõppenud aasta näitas, et see on võimalik, rahvas on tee saali tagasi leidnud ja uus meeskond saavutab tublised tulemusi.

Nii mõnegi korra on möödasõitjaid ehitatanud ja sundinud jala gaasipedaalilt tagasi tõmbama seik, et erariides noored on politseiradariga Rakveres Tallinna tänaval kiirust mõõtnud. Võin autojuhtidele avaldada, et tegu pole mitte politsei- ja piirivalvetöötajate Paikuse kooli Rakveres toomisega, vaid 2013. aastal avati Rakveres politseimuseum, mis tundub, et täidab ühtlasi liikluses preventiivset rolli.

Nagu eelnevatelgi aastatel, oli selgi kor-

ral esitatud tublised tegijaid isikute kategoorias. Nende seas toodi seekord esile toredate raamatute avaldamine Andres Aariku poolt ja Urve Tinnuri sulest kahe lasteraamatu ilmumine. Samuti pälviti kiidusõnu Rakvere teatri näitleja Velvo Väli töö, kes tituleeriti Eesti parimaks meesnäitlejaks.

Kui 2012. aastal korraldati Tapal esimest korda Priit Pärna animafilmi festival, siis omanäolise festivali edu sai jätku ka lõppenud aastal. Festivali peakorraldaja Indrek Jurtšenko on selgi aastal nominent, kuid seekord isikute kategoorias.

Lääne-Virumaa on tuntud oma muusikatraditsioonide ja muusikute poolest ning sellepärast pole midagi üllatavat, et meie oma "kõrsik" muusik Andrus Albrecht *alias* Bonzo on ennast nii viru- kui kogu eestimaalaste hinge laulnud.

Virumaa oli vabariigi parimate hulgas ka magusamaailmas – Eesti parimaks kondiitriks tunnustati just meie tuntud magusatootja Pihlaka kondiiter Irina Baburina.

Lääne-Viru maakonnal on palju, kelle ja mille üle uhkust tunda. Hea, et oskame oma tegijaid väärtustada ja märgata. Usun, et alanud aasta tuleb veelgi edukam kõrgis valdkondades. Hispaania vanasõna ütleb, et kus pole puudu tahtest, seal ei tule puudu ka võimalustest.

Selle konkursi korraldamine on näidanud, et hispaanlaste vanasõna kehtib Virumaaalgi. Need, kellel on suur tahe midagi ära teha, leiavad selleks kindlasti võimaluse. Maakonna 2013. aasta teod ja tegijad saavad pärjatud juba täna Aqva konverentsikeskuses.

Täna kõiki tegijaid ja nende märkajaid!

Vastukaja

Kas ja kes peaks fosforiiti uurima?

Mariko Pomerants tõstatas Virumaa Teataja veergudel küsimuse, et kes siis veel, kui mitte VKG peaks uurima fosforiidi kaevandamise võimalikkust. Kahjuks ei saa siinkohal IRLi esindava Lääne-Virumaa kolleegiga kuidagi nõustuda.

Erasektorile on loomupärane omanike huvide esindamine. Keskkond ja maavarad on aga iseenesest avalik mure ja vara. See

RANNAR VASSILJEV
Riigikogu liige, SDE

tähendab, et erasektorile on mõistlik jätta uuringud, mis puudutavad majanduslikku tasuvust, avalikule sektorile aga keskkonnaga seotud uuringud ja arutelu, kuidas varast ühiskonnale võimalikult palju kasu tõuseks.

Ettevõtja võib panustada ükskõik kui palju ressursse uuringuteks ning teha seda nii objektiivselt kui võimalik, ent tulemused ei veena siiski laiemat üldsust, sest teadmine erasektori loomusest jääb domineerima.

Kaheksakümnendatel on Lääne-Virumaa fosforiidirikkeid alaliskult põhjalikult uuritud ning selleks ka suurel hulgal maa-alust ma-

terjali kogutud. Kui ühiskonnateadustes on veerand sajandit pikk aeg, siis geoloogias ei muutu selle ajaga uuritava ehk maapõuega midagi. 1989. aasta uuringus tõdeavad teadlased, et "ökoloogiliselt ohutu ja majanduslikult efektiivne võimalus fosforiidimaardla evitamiseks puudub".

Loomulikult võib väita, et mäetööstuses toimunud arengu tõttu ei saa neid järeltõu enam tõena võtta. Kuid eeldusel, et toona keegi uuringute aluseks olevat materjali ei võltsinud, peaks see endiselt kasutatav olema ning võimaldama analüüsi teha.

Seega uute aukude puurimise teema tõstatamisele peaks eelnema põhjalik materjali analüüs. Seda aga ei ole ning tulenevalt sellest, et riik pole fosforiidivarude passiivse maavara staatusest aktiivseks muutmist soovind, ei peagi olema.

Fosforiiditeemaline initsiatiiv peaks jääma avalikule (keskkvalitsus ja kohalik omavalitsus), mitte erasektorile. Samas arvestades, millise üle-eestilise ulatusega on kaevandamise potentsiaalsed riskid, olen äärmiselt skeptiline, et ka riik kunagi selleteemalise arutelu peaks algatama.